

N:o 21.

Ank. till Riksd. Kansli den 6 Febr. 1882, kl. 3 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till förordning angående förlagsinteckning och i sammanhang dermed erforderliga författningar; Gifven Stockholms Slott den 27 Januari 1882.

Sedan med anledning af Riksdagens underdåniga skrifvelse den 17 Maj 1879 förslag uppgjorts till förordning angående förlagsinteckning och dermed sammanhang egande författningar, vill Kongl. Maj:t, efter det Högsta Domstolen blifvit hörd, med bifogande af de angående ämnet i Högsta Domstolen och Statsrådet förda protokoll, enligt 87 § Regeringsformen, föreslå Riksdagen

dels att antaga i ett sammanhang närlagda förslag till

- 1:o) Förordning angående förlagsinteckning;
- 2:o) Förordning angående förändrad lydelse af 17 Kap. 7 § Handelsbalken, och
- 3:o) Förordning angående förändrad lydelse af 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875;

dels att, under förutsättning och vilkor af bifall till förenämnda förordningar, antaga bifogade förslag till

- 4:o) Förordning angående förändrad lydelse af 2 och 5 §§ konkurslagen den 18 September 1862;

Bih. till Riksd. Prot. 1882. 1 Saml. 1 Afd. 14 Häft.

- dels ock att antaga närlagda förslag till
5:o) Förordning angående fredande från utmätning af lösören, som jordegare lemnat landbo till egendomens bruk.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Nils von Steyern.

Förslag

till

Förordning angående förlagsinteckning.

Med upphäfvande af Förordningen om förlag vid bergs- och bruks-handteringen den 24 Februari 1748 och Hallordningen den 2 April 1770 så ock med ändring af hvad lag och författningar i öfrigt innehålla mot denna förordning stridande, stadgas som följer:

1 §.

Gifver någon förlag till idkande af bergsbruk eller grufvedrift, eller för att drifva sågverk eller fabrik eller annan dermed jemförlig inrättning, om hvars drifvande anmälan eller ansökning skall enligt särskilda författningar göras, och varder förlaget intecknadt i den ordning här nedan stadgas; njute förlagsman sedan för sin fordran den för-månsrätt, som i 17 Kap. Handelsbalken sägs.

2 §.

Förlagsinteckning sökes, då rörelsen drifves i stad, der Rådstufvurätt finnes, vid denna Rätt och, då rörelsen drifves å landet eller i stad lydande under landsrätt, vid Rådstufvurätten i den stad, der Konungens Befallningshafvande i länet har sitt säte.

3 §.

Vid ansökan om förlagsinteckning skall till Rätten ingifvas i hufvudskrift den handling, på grund hvaraf inteckning äskas; skolande handlingen innehålla såväl uttryckligt erkännande af försträckningens egenskap af förlag för viss uppgifven rörelse jemte uppgift om stället, hvarest denna drifves, som ock af vittnen styrkt medgifvande att förlagsinteckning tagas må. Sökanden bifoge intyg af magistrat, kronofogde eller länsman, att förlagstagaren utöfvar den uppgifna rörelsen, så ock, der enligt särskilda författningar anmälan hos embetsmyndighet eller tillstånd af sådan myndighet fordras för rörelsens drifvande, bevis att anmälan skett eller tillstånd meddelats.

Fullgör sökanden ej hvad sålunda föreskrifvet är, varde ansökningen genast afslagen.

4 §.

Rätten låte den handling, som ligger till grund för ansökningen, offentligen uppläsas och i särskildt protokoll öfver förlagsinteckningar intagas.

5 §.

Ej må förlagsinteckning beviljas utan till visst belopp i penningar eller varor.

6 §.

Då förlagsinteckning blifvit beviljad, teckne Rätten bevis derom å den handling, hvarå den intecknade fordran är grundad.

7 §.

Förlagsinteckning skall förnyas i den ordning, som i 8 § bestämes, första gången inom tio år sedan den beviljades och derefter inom tio år från hvarje förnyelse. Sker ej sådant, vare inteckningen förfallen, ändå att inom nämnda tid med densamma vidtagits sådan åtgärd, som i 9 § sägs.

8 §.

Vill någon låta förnya förlagsinteckning, uppvisse hos den Rätt, som inteckningen beviljat, inteckningshandlingen i hufvudskrift, och skrifve Rätten derå bevis om inteckningsförnyelsen. Stände ock sökanden fritt att inför annan Rådstufvurätt förete inteckningshandlingen: den Rätt låte, då sådant sker, i sitt protokoll öfver förlagsinteckningar korteligen intagas hvad handlingen innehåller med dag och årtal då den utgafs, af hvilken Rätt förlagsinteckningen är beviljad, när och under hvilken paragraf i protokollet det skedde, och, om inteckningen förut förnyats, när det egt rum; teckne ock bevis å handlingen att den varit företedd till vinnande af inteckningsförnyelse; sedan ingifve sökanden protokollet deröfver till den Rätt, som beviljat inteckningen, inom tid, som i 7 § sägs; och vare detta så gilt, som om handlingen der blifvit företedd.

9 §.

Vill någon låta förlagsinteckning helt och hållet eller till viss del dödas; uppvisse inteckningshandlingen i hufvudskrift för den Rätt, som beviljat inteckningen, och skrifve Rätten å handlingen bevis om dödandet. Åskas åtgärden af annan än förlagstagaren, må dödandet ej beviljas utan dennes samtycke.

Vill någon låta förlagsinteckning under annan nedsättas, förfares i enlighet med hvad här ofvan om intecknings dödande är sagdt.

10 §.

Är intecknad förlagsförbindelse inlöst af förlagstagaren eller eljest åter kommen i hans hand, vare honom ej förment att, der inteckningen ännu är gällande, ånyo utgifva handlingen med fortfarande inteckningsrätt.

11 §.

Ärende angående förlagsinteckning må af Rätten upptagas endast å måndag, eller, om helgdag då inträffar, nästa söknedag derefter; dock att fråga om intecknings förnyelse må handläggas jemväl å annan rättegångsdag.

12 §.

Den, som ej nöjes åt Underrätts beslut i ärende angående förlagsinteckning, eger deröfver sig besvara inom den i 16 Kap. 1 § Rättegångsbalken stadgade tid. Öfver Hofrättens utslag må klagan genom besvär hos Konungen fullföljas inom den tid och i den ordning som i 30 Kap. 18 § nämnda Balk föreskrifves.

13 §.

Har beslut hvarigenom Rådstufvurätt helt och hållet eller till någon del afslagit ansökan om förlagsintecknings beviljande blifvit till följd af besvär ändradt af högre Rätt, vare sökanden pliktig att, inom tre månader från det utslaget om ändringen vunnit laga kraft, förete det-samma hos Rådstufvurätten, vid äfventyr att i annat fall den förlagsinteckning, som på grund af utslaget beviljas, gäller såsom vore den sökt först å den dag utslaget vid Rådstufvurätten företes.

14 §.

Denna förordning träder i kraft den 1 Januari 1883.

Derförinnan meddelad förlagsinteckning bedömes efter äldre lag, men skall, för att bibehållas gällande, inom ett år från nyssnämnda dag förnyas hos den Rådstufvurätt, som, derest ny förlagsinteckning då sökes, är behörig att upptaga ansökningen, samt derefter hos nämnda Rätt vidare förnyas efter ty i 7 § stadgad är. Samma Rätt tillkomme ock att i fråga om sådan inteckning upptaga ärende, hvarom i 9 § sägs.

Förslag

till

Förordning angående förändrad lydelse af 17 Kap. 7 § Handelsbalken.

Häri genom förordnas, att 17 Kap. 7 § Handelsbalken skall erhålla följande förändrade lydelse:

7 §.

Hafver någon sådant bilbref, som i sjölagen beskrifvet är; ege han förmån i skeppet, så ock i godset, då skeppsfolk betaldt är, som i 5 § är sagdt. Dernäst gånge det lån ut, som skeppare på bodmeri tagit; hafve ock det yngre bil- eller bodmeribref företräde för det äldre.

Gifver någon förlag till idkande af bergsbruk eller grufvedrift, eller för att drifva sågverk eller fabrik eller annan dermed jemförlig inrättning, om hvars drifvande anmälan eller ansökning skall enligt särskilda författningar göras, och varder förlaget intecknadt, på sätt särskildt är stadgadt, njute förlagsman sedan förmånsrätt för sin fordran i det, som å ställe, som inteckningen afser, tillverkad är, i de för tillverkningen nödiga råämnen samt i all den löseghedom, vare sig maskiner, redskap, dragare eller annat, som till bergsbrukets, grufvans, sågverkets, fabriken eller inrättningens drift hörer, så ock i fordringar för sådana förskott i penningar eller varor, som för rörelsen lemnade äro; dock gälle ej förmånsrätt för ränta, som före början af konkurs upplupen är, för längre tid än tre år. Är förlagsinteckning beviljad för fleres fordringar, hafve den företräde, som inteckning först sökt; hafve flere sökt inteckning å en dag, ege lika rätt. Börjar konkurs inom en månad efter det förlagsinteckning blifvit sökt, vare inteckningen utan verkan. Ej heller gälle förlagsinteckning, som blifvit sökt samma dag, då konkurs börjats eller derefter.

Denna förordning skall icke tillämpas i de förmånsrättstvister, som göras anhängiga före utgången af December månad 1882.

Förslag

till

Förordning angående förändrad lydelse af 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875.

Häri genom förordnas, att 1 § i Förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875 skall erhålla följande förändrade lydelse:

1 §.

Öfver följande ärenden skola vid underrätt föras särskilda protokoll, nemligen: ett öfver lagfarter med fång af fast egendom; ett öfver inteckningar i sådan egendom; ett öfver äktenskapsförord; ett öfver förmyndares tillsättande och entledigande, samt ett öfver bouppteckningar, morgongåfvobref och afhandlingar om lösöreköp. Uti lagfarts- och in-teckningsprotokollen skall för hvarje ärende å brädden tecknas namnet på den egendom, som lagfares eller in-tecknas, och uti öfriga protokollen för hvarje ärende med undantag af bouppteckningarne namnet å den person ärendet rör.

Vid Rådstufvurätt skall ock föras särskildt protokoll öfver förlags-inteckningar. I det protokoll skall för hvarje ärende å brädden tecknas namnet på den inrättning förlagsinteckningen afser, äfvensom stället hvarest inrättningen är belägen.

Har någotdera af de ärenden, nämnda äro, icke förevarit, varde det i protokollet anmärkt.

Denna förordning skall lända till efterrättelse från den 1 Januari 1883.

Förslag

till

Förordning angående förändrad lydelse af 2 och 5 §§ Konkurslagen den 18 September 1862.

Häri genom förordnas, att 2 och 5 §§ Konkurslagen den 18 September 1862 skola erhålla följande förändrade lydelse:

2 §.

Mom. 1. Borgenär ege och söka, att gäldenärs egendom afträdas skall i följande fall, nemligen:

1) då gäldenär är för skuld rymd, eller veterligen ur riket faren och anledning är för handen, att han förblifver utrikes för att undgå borgenärs kraf;

2) då verkställighet af utmätning, hvarigenom all gäldenärs kända egendom medtagas skulle, blifvit för annans fordran sökt;

3) då gäldenär svikligen, borgenärer till förfång, afhänder sig eller undanskaffar sina tillgångar.

Mom. 2. Borgenär ege jemväl söka att gäldenärs egendom afträdas skall, då egendom, deri borgenären på grund af förlagsinteckning eger förmånsrätt, blifvit för annans fordran utmätt och skäligen anledning är att befara, att den öfriga egendom, hvori han eger förmånsrätt, till gäldande af hans fordran otillräcklig är.

5 §.

Der likväl borgenärs fordran tillkommit sednare än de omständigheter, på hvilka han sin ansökning om egendomsafträdet grundar, vare den ansökning utan verkan.

Har borgenär för sin fordran säkerhet genom pant eller genom

inteckning i fast egendom; ege ej heller den rätt, i 2, 3 och 4 §§ omförd är, der han ej gitter visa att panten eller inteckningen till gäldande af hans fordran otillräcklig är.

Denna förordning skall lända till efterrättelse från den 1 Januari 1883.

Förslag

till

Förordning angående fredande från utmätning af lösören, som jordegare lemnat landbo till egendomens bruk.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Har jordegare, som sin fasta egendom till landbo upplåtit, dervid lemnat landbon kreatur, redskap eller annat till egendomens bruk, med vilkor att sådana lösören till lika värde skola vid egendomen hållas och höra jordegaren till, ändock att andra varda satta i stället för dem som lemnade blifvit; och är skriftlig afhandling, som i 2 § sägs, derom upprättad och med densamma förfaret på sätt i nämnda paragraf föreskrifves, då må kreatur, redskap och andra lösören till egendomens bruk till lika värde med de lemnade, såsom utgörande jordegarens tillhörighet, ej i mät tagas för landbons gäld.

2 §.

Afhandling, hvarom i 1 § förmäles, skall innehålla förteckning å de lösören, som af landbon mottagas, jemte å dem satta värden, och vara af vittnen styrkt. Den afhandling skall inom två månader från den

dag landbon tillträdt den till honom upplåtna fastigheten uppvisas för utmätningsmannen i orten och i bestyrkt afskrift honom tillställas; hvar efter afhandlingen, försedd med bevis derom, skall ingifvas å landet eller i stad lydande under landsrätt till Häradsrätten, i Stockholm till Öfverståthållarembetet och i rikets öfriga städer till Rådstufvurätten; och varde afhandlingen intagen af Öfverståthållarembetet i dess kanslis protokoll samt af Häradsrätt eller Rådstufvurätt i protokollet öfver boupp-teckningar, morgongåfvobref och afhandlingar om lösöreköp.

Denna förordning träder i kraft den 1 Januari 1883.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms Slott Fredagen den 14 November 1881,

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern Grefve POSSE,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre HOCHSCHILD,
Statsråden: VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT,
THEMPTANDER.

Chefen för Justitiedepartementet Statsrådet von Steyern anmälde i underdånighet:

5:o.

Under erinran att Kommerskollegium den 12 sistlidne Augusti erhållit nådig befallning att inkomma med underdånigt utlåtande öfver de af komitén för utarbetande af förslag till revision af samtliga gällande stadganden om förslag i underdånighet öfverlemnade förslag till

1:o. Förordning angående förlagsinteckning;

2:o. Förordning angående förändrad lydelse af 17 Kap. 7 § Handelsbalken;

3:o. Förordning angående förändrad lydelse af 1 § i Kongl. Förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875;

4:o. Förordning angående förändrad lydelse af 2 § Konkurslagen; och

5:o. Förordning om vissa legoaftal angående kreatur;

anmälde Föredraganden att Kommerskollegium uti underdånig skrifvelse den 20 sistlidne Oktober, med öfverlemnande af yttranden från fullmäktige i Jernkontoret samt från åtskilliga fabriks- och handtverksföreningar i rikets städer, för egen del i ämnet sig utlätit; hvarjemte Föredraganden tillkännagaf, att Landtbruksakademiens förvaltningskomité den 28 i samma månad afgifvit infordradt underdånigt utlåtande öfver komiténs förslag till förordning om vissa legoaftal angående kreatur; och hemställde Föredraganden i underdånighet, att Kongl. Maj:t behagade för det ändamål, 87 § Regeringsformen omförmäler, öfver ifrågasvarande under Litt A. vid detta protokoll fogade förslag inhemta Högsta Domstolens underdåniga utlåtande.

Till denna, af Statsrådets öfrige ledamöter biträdde hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lemna bifall.

Ex protocollo

C. P. Hagbergh.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kongl. Maj:ts
Högsta Domstol Torsdagen den 24 November 1881.*

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden: Friherre LEUHUSEN,
ALMQVIST,
CARLESON,
VON HOFSTEN,
RABE,
VON SEGEBADEN,
HERNMARCK.

Efter fortsatt föredragning af Expeditionschefen Annerstedt afslutades den i gårdagens protokoll senast omförmälda granskningen af följande förslag, nemligen till:

- 1:o) Förordning angående förlagsinteckning;
- 2:o) Förordning angående förändrad lydelse af 17 Kap. 7 § Handelsbalken;
- 3:o) Förordning angående förändrad lydelse af 2 § Konkurslagen den 18 September 1862;
- 4:o) Förordning angående förändrad lydelse af 1 § i Förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875; samt
- 5:o) Förordning om vissa legoafstal angående kreatur; hvilka förslag äro detta protokoll bilagda i tryckt exemplar.

Emot förslagen framställdes inom Högsta Domstolen följande anmärkningar, nemligen vid

1:o.

Förordningen angående förlagsinteckning.

1 §.

Enär, på sätt af Kommerskollegium blifvit anmärkt, för närvarande alla företag, hvilka äro att anse såsom inbegripna under benämningen grufvedrift, lära vara att hänföra under gällande grufvestadgas bestämmelser, ansåg Högsta Domstolen det i fråga om grufvedrift i paragrafen förekommande tillägg »*äfven der denna ej är att till bergsbruk hänföra*» såsom obehöfligt böra utgå.

För öfrigt syntes Högsta Domstolen vid det förhållande att, såsom i Kommerskollegii yttrande anföres, i följd af näringslifvets utveckling, det icke vore möjligt att genom en allmängiltig och uttömmande bestämning angifva de yrken, hvilka skola räknas till fabriker, till skilnad från dem, som böra till handverk hänföras, utan benämningen af ett industrielt yrke uteslutande berodde på den formella omständigheten, huruvida yrket blifvit anmaldt såsom fabrik eller såsom handverk, tillräckligt skäl saknas att, på sätt i förslaget skett, bland de industriella anläggningar, med afseende å hvilka förlagsinteckningar skulle kunna meddelas, jemte fabriker upptaga »*annan inrättning till beredande eller förädling af råämnen så beskaffad att handelsböcker öfver rörelsen föras skola*». Innehafvarne af sistberörda inrättningar stode det nemligen öppet att, der de ville förskaffa sig rättigheten att lemna förlagsinteckning i dylik inrättning, anmäla densamma såsom fabrik, och der en sådan anmälan skett, följde af föreskrifterna i Förordningen den 4 Maj 1855 angående handelsböcker och handelsräkningar, att innehafvaren vore skyldig att föra handelsböcker. Genom uteslutande af sist anmärkta ord undveke man ock de förvecklingar, som lätteligen kunde uppkomma deraf att, såsom erfarenheten gafve vid handen, olika meningar förefunnos derom, huru vidsträckt skyldigheten att föra handelsbok vore enligt nämnda förordning påbjuden. På dessa skäl hemställde Högsta Domstolen, att början af denna paragraf måtte erhålla följande lydelse: »*Gifver någon förlag till idkande af bergsbruk eller grufvedrift eller att dermed drifva sågverk eller fabrik och varder etc.*».

Justitierådet *Almqvist* gjorde dessutom för sin del följande anmärkning vid denna paragraf. Förordningen den 18 Juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet har, enligt sin 8 §, icke tillämpning på boktryckeri, bränvinstillverkning, krutbruk eller mjöl- och

sågqvarnar. Af dessa näringsgrenar, hvilka således ej egentligen komma under benämningen fabriker, nämnes i förevarande paragraf endast sågverk, hvaraf möjligen kunde slutas, att de öfrige icke äro här afsedde. Då likväl detta ej lärers få anses vara afsigten med det föreslagna stadgandet, synes rätta meningen böra tydliggöras genom att efter ordet fabrik införas orden eller annan jemförlig inrättning; eller på annat sätt.

3 §.

Justitierådet *Almqvist* yttrade:

Då bergsbruk eller annan större fabriksrörelse ofta icke är inskränkt till ett enda ställe, fastän rörelsen är att anse såsom en enda och samma, kunde det vara lämpligt att framför ordet *drifves* på femte raden insätta ordet *hufvudsakligen*.

Sista punkten i första stycket från ordet *sökanden* till *utöfvar*, anser jag böra uteslutas, alldenstund inteckning af förlagsaftalet ej skäligen kan göras beroende deraf, huruvida anmälan om rörelsen skett eller om densamma redan kommit i full utöfning. Stadgandet skulle lägga ett onödigt hinder i vägen för en näringsidkare att erhålla förlag då det bäst behöfdes, eller för brukets eller fabrikenes första anläggning och ordnande. Att förlagsinteckningen i sådant fall måhända lemnade blott ringa trygghet för förlagsgifvaren, bör desto hellre vara hans ensak att bedöma, som hela värdet af förlagsinteckningen beror på, huru hans förtroende till förlagstagaren personligen motsvaras.

Då det äfven i fråga om förlagsinteckningar syntes vara af vigt att, derest Rådstufvurättens beslut, hvarigenom ansökan om förlagsinteckning afslagits, blifvit till följd af besvär ändradt af högre Rätt, sådant så skyndsamt som möjligt bringades till Rådstufvurättens kännedom, så att fastställelse der kan ske af förlagsinteckningen, hvars förmånsrätt syntes böra beräknas från ansökningsdagen, hemställde Högsta Domstolen att näst efter den 12 § måtte intagas ett stadgande, öfverensstämmande med föreskriften i 65 § Förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 Juni 1875, eller att, der beslut, hvarigenom Rådstufvurätt helt och hållet eller till någon del afslagit ansökan om beviljande af för-

lagsinteckning, blifvit till följd af besvär ändradt af högre Rätt, sökanden skall vara pliktig att inom tre månader från det utslaget om ändringen vunnit laga kraft, detsamma hos Rådstufvurätten förete, vid äfventyr att i annat fall den förlagsinteckning, som på grund af utslaget beviljas, komme att gälla såsom vore den sökt först å den dag utslaget vid Rådstufvurätten företes.

13 §.

Slutligen hemställes af Högsta Domstolen att, då stadgandet det förlagsinteckning, som vore meddelad efter äldre lag, skulle förnyas hos den Rådstufvurätt, hvilken, derest förordningen varit gällande då inteckningen söktes, enligt 2 § skolat upptaga ansökningen, syntes i åtskilliga fall kunna medföra svårighet vid bestämmande af hvilken Rådstufvurätt vore behörigt forum för förnyelsen, anmärkta bestämmelsen måtte utbytas mot föreskrift att den Rådstufvurätt, som, derest ny inteckning då söktes, vore behörig att ansökningen upptaga, skulle vara behörig att meddela förnyelsen.

2:o.

Förordningen angående förändrad lydelse af 17 Kap. 7 § Handelsbalken.

Under åberopande af hvad blifvit anfördt vid 1 § i förslaget till förordning angående förlagsinteckning, hemställde Högsta Domstolen att första punkten af andra stycket i förevarande förslag måtte omredigeras till öfverensstämmelse med den föreslagna lydelsen af nyssnämnda paragraf.

Vidare anmärktes af Justitieråden Friherre *Leuhusen, Carleson, von Hofsten, Rabe, von Segebaden* och *Hernmarck* att för det fall förlagstagaren, jemte den rörelse med afseende å hvilken en förlagsinteckning blifvit fastställd, drifver annan rörelse af beskaffenhet att förlagsinteckning jemväl deri är tillåten, förslagets bestämmelse, att innehafvaren af förlagsinteckningen njuter förmånsrätt för sin fordran i det som tillverkad är, syntes icke med tillräcklig tydlighet begränsa den tillverkning, i hvilken innehafvaren af förstnämnda förlagsinteckningar åtnjöte förmånsrätt; hvadan hemställes att förtydligande häraf måtte ske i den rigtning, att förlagsinteckningen komme att medföra förmånsrätt i det som tillverkad är å ställe, som inteckningen enligt stadgandena i 2 och 3 §§ i

förslaget till Förordning angående förlagsinteckning afser. Ett dylikt förtydligande kunde ske exempelvis derigenom, att före orden »tillverkadt är» insköttes orden »å ställe, som inteckningen afser».

Slutligen syntes tillräckliga skäl saknas att i fråga om förlagsinteckning afvika från de i 17 Kap. 9 § Handelsbalken med afseende å inteckning i fast egendom gifna föreskrifter ått förmånsrätt gäller från den dag inteckning sökes, samt att, om konkurs börjar inom en månad efter det inteckningen söktes, inteckningen skall vara utan verkan. Härförutom syntes jemväl i fråga om förlagsinteckning, i likhet med hvad eger rum med afseende å inteckning i fast egendom, böra uttryckligen uttalas, att förlagsinteckning ej skall gälla då den blifvit sökt samma dag konkurs börjats eller derefter.

På grund häraf hemstälde Högsta Domstolen, att slutet af ifrågavarande författningsförslag måtte omredigeras i öfverensstämmelse med hvad 1 och 2 mom. 9 § nyssnämnda kapitel och balk innehålla i fråga om inteckning i fast egendom.

3:o.

Förordningen angående förändrad lydelse af 2 § Konkurslagen.

Justitieråden *Almqvist, Rabe* och *von Segebaden* förenade sig i följande yttrande: Enligt gällande konkurslag har prioriterad borgenär ej större rätt, än oprioriterad, att söka gäldenärs försättande i konkurstillstånd, och giltigt skäl synes oss ej förekomma att härifrån afvika till förmån för förlagsgifvare, åtminstone ej ända derhän, att sådan rätt skulle honom tillkomma, äfven om hans fordran ej vore till betalning förfallen och änskönt utmätning hos förlagstagaren för annans fordran omfattat allenast så obetydlig del af den egendom, hvori förlagsgifvaren har förmånsrätt, att skäl原因 icke är att befara, det förlagsgifvaren ej kan utfå sin fordran eller att förlagstagaren ej kan fortsätta den rörelse, till hvars utfövande förlaget lemnats.

Justitierådet *Carleson* yttrade: Anledningen till en utmätning liksom obetydligheten och beskaffenheten af det utmätta godset kunna vara sådana, att man icke har ringaste skäl att från utmätningen å någon för förlagsinteckning häftande egendom sluta till förlagstagarens obestånd; och då den åsyftade ändringen af konkurslagens andra paragraf hittills icke visat sig behöflig, men skulle

kunna i särskilda fall lända förlagstagare till verkligt förfång, måste jag afstyrka nådigt bifall till förslaget.

Justitieråden *Friherre Leuhusen, von Hofsten* och *Herrnmarck* lemnade förslaget utan anmärkning.

4:o.

Förordningen angående förändrad lydelse af 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875.

Med afseende å hvad vid förslaget till förordning angående förändrad lydelse af 17 Kap. 7 § Handelsbalken blifvit anmärkt och till vinnande af lättnad vid uppsökandet af de särskilda förlagsinteckningar, hvilka kunna angå en viss inrättning, ansågo Justitieråden *Friherre Leuhusen, Carleson, von Hofsten, Rabe, von Segebaden* och *Herrnmarck* att jemväl stället, hvar inrättningen är belägen, borde i protokollets brädd antecknas.

5:o.

Förordningen om vissa legoaftal angående kreatur.

Justitieråden *Friherre Leuhusen, Almqvist, von Hofsten, von Segebaden* och *Herrnmarck* förenade sig om följande yttrande: De skäl, som blifvit anförda för medgifvande åt jordegaren af den i detta förslag öfverlemnade rätt till kreatur, som af honom vid utarrenderande af hans jord öfverlemnas till en arrendator, synas följdriktigt leda dertill att samma rätt medgifves jordegare jemväl med afseende å öfriga gårdsinventarier. Dessa äro ock i Förordningen den 22 Oktober 1867 i fråga om jordegarens förmansrätt i landbos lösören för lega och ersättning därför likställda med de af jordegaren till landbon öfverlemnade kreatur. Förslaget synes därför böra omarbetas, så att detsamma kommer att gälla icke blott kreatur, som jordegare, hvilken upplåter sin fasta egendom till landbo, dervid till honom öfverlemnad, utan jemväl redskap och annat, som egaren lemnat landbon till egendomens bruk. Godkändes denna anmärkning, borde författningens rubrik äfven undergå motsvarande förändring. Härjemte ansågs förslaget böra omredigeras, så att tydligen blefve utmärkt, att förslagets syfte icke vore att angifva, huru i allmänhet legoaftal om inventarier borde upprättas, utan blott att stadga, att, då med

dylika aftal blifvit förfaret så som i förslaget föreskrifves, inventarierna skulle vara fredade från utmätning för arrendatorns gäld.

Justitierådet *Rabe* anförde: Efter mitt omdöme förekommer icke giltigt skäl att, när tredje mans rätt är i fråga, kreatur äfven af annat slag än de, som blifvit af jordegaren till landbon lemnade, skola, såsom förslagets motiv antyda och af förslagets ordalydelse äfven torde följa, anses såsom jordegarens tillhörighet; och jag hemställer förty att förslaget måtte i nämnda hänseende ändras.

Vidare och då, efter min tanka, i afseende å ifrågavarande aftal enahanda regel bör gälla vid landbons konkurs, som vid utmätning hos honom, synes mig förslaget böra erhålla ett tillägg, enligt hvilket, om emellan jordegare och landbo afhandling upprättats och med densamma förfarits på sätt i förslaget föreskrifves, kreatur, hvilka, såsom jordegarens tillhörighet, skulle fredas från utmätning för landbons gäld, icke heller vid landbons konkurs finge till hans konkursbo räknas, hvarom eljest icke utan skäl tvekan i flera fall torde kunna uppstå, särskildt med hänsyn till de åsichter, som gjort sig gällande vid tillämpning af Förordningen den 20 November 1845 angående lösöreköp.

I öfrigt får jag vid förslagets redaktion anmärka,

att då förslaget icke lärer böra antagas afse andra emellan jordegare och landbo träffade aftal, än just sådana, enligt hvilka landbon skulle ega sätta andra kreatur i stället för dem, som han emottagit, satsen i första punkten »ändock att andra varda satta i stället för dem, som lemnade blifvit», äfvensom motsvarande sats i sista punkten synas mig böra utgå såsom oegentliga och möjligen förvillande;

att med afseende å förslagets rubrik och första punktens innehåll: »*Vill jordegare — — upprätte derom*» — — förslaget torde kunna gifva anledning till den föreställning, att så beskaffade aftal, om hvilka förslaget handlar, äfven då fråga ej är om utmätning hos landbon, icke ega giltighet, derest ej sådan afhandling emellan jordegaren och landbon är upprättad, som i förslaget stadgas, och med densamma blifvit förfaret på sätt i förslaget föreskrifves.

Slutligen anser jag mig böra fästa uppmärksamheten derpå, att, om meningen är, att landbon skall stå risken för olycksfall, som träffa den till honom af jordegaren lemnade kreaturstammen, till antagande hvaraf förslagets motiv lära kunna gifva anledning,

ett stadgande derom torde böra införas, enär ett sådant äfventyr för landbon, som nämndt är, afviker från vanliga regler, på sätt anförts såsom skäl för den i Lagkomiténs och Lagberedningens förslag till Handelsbalk, 10 Kap. 8 §, förekommande bestämmelse.

Justitierådet *Carleson* yttrade: Enahanda skäl, som blifvit anförda till stöd för förslaget, synes mig med lika fog kräva enahanda författning i afseende å redskap och annat som jordegare vid sin fasta egendoms utarrenderande upplåter åt landbo till egendomens bruk med vilkor att hvad sålunda lemnadt blifvit skulle till lika värde vid egendomen hållas och höra jordegaren till, ändock att annat gods varder satt i stället för det emottagna. Under förutsättning af den ändring, som berörda förhållande skulle påkalla, lemnas förslaget af mig utan anmärkning. Ut supra.

Ex protocollo
E. Adlerstråhle.

---

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementets-ärenden, hållet in-
för Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms
Slott Fredagen den 27 Januari 1882,*

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern Grefve POSSE,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre HOCHSCHILD,
Statsråden: LOVÉN,
VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
TAUBE,
HEDERSTIERNÄ,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT,
THEMPTANDER,
Justitieråden: VON SEGEBADEN,
HERNARCK.

Chefen för Justitiedepartementet Statsrådet von Steyern anmälde i underdånighet, att, sedan Kongl. Maj:t behagat den 4 sistlidne November i nåder förordna, att Högsta Domstolens utlåtande skulle, för det ändamål 87 § Regeringsformen förmåler, infordras öfver särskilda af utsedde komiterade upprättade förslag till förordning angående förlagsinteckning och dermed sammanhang egande författningar, hade Högsta Domstolen i ärendet afgifvit yttrande sådant detsamma finnes intaget i Domstolens protokoll den 24 i samma månad.

Efter att hafva redogjort för innehållet af såväl komiterades förslag som de af åtskilliga fabriks- och handtverksföreningar i rikets städer, Jernkontorets fullmäktige, Kommerskollegium, Landtbruksakade-

miens förvaltningskomité och Högsta Domstolen deröfver afgifna yttranden, anförde Departementschefen:

»På de af Kommerskollegium vid 1 § i förslaget till förordning angående förlagsinteckning anförda, af Högsta Domstolen åberopade skäl synas mig ur denna paragraf böra såsom öfverflödiga uteslutas de i fråga om grufvedrift tillagda orden: »äfven der denna ej är att till bergsbruk hänföra.»

Jag instämmer med komiterade deri, att förlagsinteckningsrätten bör såsom hittills tillkomma, jemte samtliga idkare af bergsbruk och grufvedrift, för öfrigt endast den större industrien, icke i allmänhet de egentliga handtverken. Ett fullt exakt uttryck gifves måhända icke åt denna tanke genom att fästa förlagsinteckningsrätten vid drifvande af fabrik, enär, på sätt Kommerskollegium erinrat, skilnaden mellan fabrik och handtverk ej är mer bestämd, än att ett yrkes hänförande till den ena eller andra af dessa hufvudklasser kan bero af den benämning industriidkaren, då han anmäler sitt yrke, åt detsamma gifver. Om derigenom ett eller annat större handtverk skulle komma i åtnjutande af förlagsinteckningsrätt, synes mig detta emellertid icke innebära någon olägenhet, utan snarare en fördel, då dessa handtverk utan tvifvel ofta arbeta under förhållanden fullt jemförliga med dem, som äro utmärkande för verkliga fabriker.

En annan fråga blifver, huruvida, såsom Högsta Domstolens pluralitet antagit, ordet fabrik är tillräckligt omfattande för att inbegripa alla sådana näringar, hvilka man vill tilldela förlagsinteckningsrätt. Komiterade hafva för sin del funnit nödigt att fullständiga uttrycket genom att tillägga: »annan inrättning till beredande eller förädling af råämnen så beskaffad, att handelsböcker öfver rörelsen föras skola». Häremot har dock Högsta Domstolen med skäl erinrat, att det ej kan vara lämpligt att begränsa det område, inom hvilket den föreslagna förordningen skall verka, genom hänvisning till en annan författning, om hvars tydning i vissa delar olika meningar gjort sig gällande. Stannar man i följd häraf vid att helt enkelt utesluta detta tillägg, kunde man dock, i synnerhet om man fäster sig vid ofvan anmärkta förhållande, att det ankommer på idkare af en rörelse, att anmäla denna såsom fabrik och derigenom komma i åtnjutande af förlagsinteckningsrätt, möjligen ledas till den slutsats, att från dylik rätt vore utesluten den med fabrik fullt jemförliga rörelse, om hvilken anmälan enligt särskilda författningar skall ske i annan ordning än den för drifvande af fabrik i allmänhet föreskrifna, eller för hvilkens utöfvande fordras ej blott anmälan utan derjemte särskildt tillstånd. Detta är fallet med de

i 8 § af förordningen den 18 Juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet uppräknade industriella yrken. För att bereda full klarhet i detta hänseende torde det vara nödigt att utbyta det af Högsta Domstolen afstyrkta tillägget i denna paragraf mot ett annat, hvarigenom den anmärkta delen af paragrafen skulle lyda sålunda: »eller för att drifva sågverk, fabrik eller annan dermed jemförlig inrättning, om hvars drifvande anmälan eller ansökning skall enligt särskilda författningar göras».

Enligt förslaget 3 § skall den, som söker förlagsinteckning, vid ansökningen foga bevis att förlagstagaren om sin rörelse gjort sådan anmälan, som för rättighet att densamma drifva är föreskrifven, eller, der rörelsen är af beskaffenhet att för dess utöfvande dylik anmälan icke erfordras, intyg af magistrat, kronofogde eller länsman att förlagstagaren utöfvar den uppgifna rörelsen. Då anmälan i och för sig icke innefattar tillfyllestgörande bevis att rörelsen verkligen drifves, men visshet derom torde vara erforderlig, derest ej rättigheten till förlagsinteckning skall missbrukas, synes mig, på sätt Kommerskollegium anmärkt, företeende af dylikt bevis böra ovilkorligen stadgas. Andra punkten af 3 § skulle i öfverensstämmelse härmed erhålla följande lydelse: »Sökanden bifoge intyg af magistrat, kronofogde eller länsman, att förlagstagaren utöfvar den uppgifna rörelsen, så ock, der enligt särskilda författningar anmälan hos embetsmyndighet eller tillstånd af sådan myndighet erfordras för rörelsens drifvande, bevis att anmälan skett eller tillstånd meddelats.»

I enlighet med Högsta Domstolens erinringar har jag ansett böra i förslaget näst efter § 12 intagas ett stadgande, öfverensstämmande med 65 § i förordningen om inteckning i fast egendom den 16 Juni 1875, äfvensom en ändring göras i förslaget sista paragraf.

Såväl af Fullmäktige i Jernkontoret som af Kommerskollegium har anmärkts, att det icke funnes någon anledning, hvarföre i en förordning angående förlagsinteckning icke skulle kunna inrymmas ett stadgande liknande bestämmelsen i 28 § af 1875 års förordning angående inteckning i fast egendom, eller det förklarande att om innehafvare af intecknad förlagsfordran låter ny egare till verket å inteckningshandlingen teckna förbindelse, hvarigenom han öfvertager den intecknade skulden, förre gäldenären skall vara fri från sin förbindelse, der ej annorlunda är aftaladt. I de två fall, som sålunda ansetts med hvarandra jemförliga, äro dock förhållandena ganska vidt åtskilda. Genom inteckning i fast egendom förvärfvar man panträtt i egendomen, och en derpå grundad rätt att ur köpeskillingen för egendomen få sin intecknade fordran gulden, hvilken rätt utan vidare aftal med dem, i

hvilkas hand egendomen sedermera öfvergår, kan göras gällande mot hvilken af dessa som helst. Det är således icke skyldighet att med fastigheten svara för den intecknade gälden, som genom påskrift å in-teckningshandlingen öfverflyttas på den nye egaren — han har denna skyldighet redan förut — utan det är det personliga ansvaret för skulden, som derigenom öfvergår från den förre egaren till den nye. Genom förlagsinteckningen åter förvärfvar man i den del af gäldenärens egendom, som intecknas, icke någon panträtt, som kan göras gällande mot hvilken innehafvare af egendomen som helst, utan blott en förmånsrätt till betalning ur samma egendom, i händelse den finnes qvar i den ursprunglige gäldenärens ego, då denne gör konkurs. Öfverlåter han den intecknade lösegendomen jemte den fastighet, der rörelsen drifves, till en annan egare, upphör dermed enligt regeln hela förlagsinteckningens verkan; i den nye egarens hand häftar egendomen icke vidare för förlagsskulden. Det är klart att vid sådant förhållande en påskrift å in-teckningshandlingen, sådan som Fullmäktige i Jernkontoret tänkt sig den, icke kan, om den skall ega någon verklig betydelse, innebära endast detsamma, som enahanda påskrift i fråga om fastighetsinteckningar, eller att nye egaren åtager sig personligt ansvar för skulden. Dermed vore förlagsgifvaren föga belåten, och en sådan ansvarighet kunde lika väl öfvertagas genom en ny förbindelse, som genom en påskrift å den gamla. Men påskriften skulle, enligt Fullmäktiges mening, uppenbarligen hafva en helt annan betydelse. Den skulle afse, att den förmånsrätt, som förlagsgifvaren hade i den förre egarens tillhörigheter, skulle genom påskriften öfvergå till en förmånsrätt i den nye egarens gods. En förmånsrätt, för hvars inträdande lagen fordrar inteckning, och som oaktadt inteckningen förfaller, när egendomen afträdes till annan person, skulle således i detta fall kunna stiftas utan inteckning genom öfverenskommelse mellan en föregående och en efterföljande egare af godset. Detta förslag måste i grunden hvila på den föreställning, att den rätt, förlagsgifvaren har, i sjelfva verket är en panträtt i viss lösegendom, som består medan egarne till densamma vexla, en förblandning af panträtt och förmånsrätt, som är så mycket angelägnare att undanrödja, som panträtten medför helt andra rättsverkningar än förmånsrätten.

Syftemålet med det föreslagna stadgandet är uppenbarligen att underlätta köpeaftal om bruks- eller fabriksegendom genom att bereda möjlighet för nye egaren att öfvertaga äldre förlagslån. Detta ändamål vinnes derigenom att köparen låter taga nya inteckningar för lånen, med iakttagande af den ordning, hvilken de förut innehade. Visserli-

gen medför ett sådant förfarande skyldighet att belägga de nya in-teckningshandlingarna med stämpelpapper; men skulle man anse detta obil-ligt, skulle man vilja i detta hänseende ställa förlagsinteckning lika med fastighetsinteckningar, bör sådant kunna ske genom en ändring i stäm-pelpappersförordningen, hellre än att man skulle genom ett stadgande i den konstitutiva rätten tillägga förlagsinteckningen en verkan, som den efter sin natur icke eger.

Förslaget till förändrad lydelse af 17 kap. 7 § Handelsbalken bör ändras i öfverensstämmelse med 1 § af förordningen om förlagsinteck-ning, äfvensom i enlighet med de af Högsta Domstolen i öfrigt gjorda erinringar.

I förslaget till förordning angående förändrad lydelse af 1 § i för-ordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, in-teckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875 synes böra intagas det af Högsta Domstolens fleste ledamöter föreslagna tillägg.

Med anledning af hvad inom Högsta Domstolen blifvit anmärkt vid förslaget till förändrad lydelse af 2 § Konkurslagen har jag ansett den för innehafvare af förlagsinteckning ifrågasatta rätt att, då egendom, hvori han på grund af in-teckningen eger förmånsrätt, för annans for-dran blifvit utmätt, söka gäldenären, försatt i konkurstillstånd, böra in-skränkas till det fall, att skälig anledning förefinnes att befara, att den öfriga egendom, hvori borgenären eger förmånsrätt, ej skall blifva till-räcklig till hans förnöjande. Om detta förslag godkännes, kunde det synas, som om 2 § 2 mom. ej stode väl tillsammans med andra stycket i 5 §, derest det i sistnämnda lagrum använda ordet »inteckning» skulle tolkas så allmänt, att det omfattade äfven förlagsinteckning. Till före-kommande af all tvekan härutinnan, och då uppenbart är att här afses endast in-teckning i fast egendom, borde detta genom en ändring i 5 § andra stycket bestämdt antydast.

Förslaget till förordning om vissa legoafstal angående kreatur har Landbruksakademiens förvaltningskomité ansett vara för jordbrukets utveckling och förkofran viktigt och ändamålsenligt.

På de af Högsta Domstolens fleste ledamöter anförda skäl torde förslagets bestämmelser, till fördel så väl för jordegare som landbo, kunna utsträckas så, att de komma att omfatta jemväl redskap och annat, som jordegare lemnat landbo till egendomens bruk, hvarjemte likaledes, i öfverensstämmelse med hvad af Högsta Domstolens fleste ledamöter blifvit anmärkt, förslaget blifvit omredigeradt, på det att tydligare må utmärkas, att förslagets syfte icke är att angifva, huru i allmänhet legoafstal om inventarier bör upprättas, utan att stadga, att, då med dylikt afstal förfarits så som i förslaget föreskrifvits, inventarierna skola vara fredade från utmätning för landbons gäld.

En förändring i författningens rubrik är vidtagen, hvarigenom denna torde mera noggrant återgifva författningens innehåll.

Af förslagens innehåll framgår, att förordningen angående förlagsinteckning, förordningen angående förändrad lydelse af 17 kap. 7 § Handelsbalken samt förordningen angående förändrad lydelse af 1 § i författningen angående särskilda protokoll öfver vissa ärenden måste i ett sammanhang antagas, äfvensom att förordningen om ändring i Konkurslagen endast kan antagas under förutsättning af bifall till de tre förut nämnda.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att, enligt 87 § Regeringsformen, i öfverensstämmelse med komiterades, på sätt jag nu förordat, jemkade förslag

dels i ett sammanhang antaga

- 1:o) förordning angående förlagsinteckning;
- 2:o) förordning angående förändrad lydelse af 17 kap. 7 § Handelsbalken; och
- 3:o) förordning angående förändrad lydelse af 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 Juni 1875;

dels under förutsättning och vilkor af bifall till förenämnda förslag antaga

- 4:o) förordning angående förändrad lydelse af 2 och 5 §§ Konkurslagen den 18 September 1862;

- dels* ock antaga
- 5:o) förordning angående fredande från utmätning af lösören, som jord-egare lemnat landbo till egendomens bruk.»

På tillstyrkan af Statsrådets öfrige ledamöter behagade Hans Maj:ts Konungen bifalla hvad föredragande Departementschefen sålunda hemställt; och skulle till följd häraf till Riksdagen aflåtas nådig proposition af innehåll bilagan Litt. A till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
Otto Rooth.